

## Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

### LANDSKAPSLAG om ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården

I enlighet med lagtingets beslut

**upphävs** 10, 11, 22 och 23 §§ i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården,

**ändras** 15 §, 16 §, rubriken till 18 § samt 18 § 1 mom., 19 §, 20 §, rubriken till 21 § samt 21 § 1 mom. 24 § 1 mom. 2 punkten, 30 § 1 och 3 mom. och 33 § samt

**fogas** till 8 § en ny 8 punkt och till lagen en ny 19a § som följer:

#### 8 §

##### *Avgiftsfri socialservice*

Följande former av socialservice är avgiftsfria:

8) Tjänster som kommunen eller kommunalförbundet ger en vårdbehövande under närståendevårdarens ledighet enligt 4 § 1 mom. i lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005), så som den tillämpas genom 2g § i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård och som ersätter den vård och omsorg som närståendevårdaren ger och tjänster som kommunen ger en klient under en anhörig eller närståendes ledighet enligt 28 § 1 mom. landskapslagen om socialvård.

#### 15 §

##### *Långvarig service*

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift enligt 16 § för

1) familjevård enligt 1a § 1 mom. i landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen och professionell familjevård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader då den inleds eller redan har pågått i minst tre månader (*långvarig familjevård*)

2) service dygnet runt som getts på en institution enligt 22 § i landskapslagen om socialvård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader då den inleds eller redan har pågått i minst tre månader (*långvarig institutionsvård*)

3) serviceboende med heldygnsomsorg enligt 21 § 3 mom. och 4 mom. i landskapslagen om socialvård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader då den inleds eller redan har pågått i minst tre månader (*långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg*).

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift enligt 20 § för hemservice enligt 19 § i landskapslagen om socialvård, om klienten får service minst en gång i veckan och servicen dessutom beräknas pågå i minst två månader då den inleds eller redan har pågått i minst två månader (*fortlöpande och regelbunden hemservice*).

Avgift för den service som anges i denna paragraf får inte tas ut om servicen är avgiftsfri enligt 8 §.

#### 16 §

##### *Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Månadsavgiften för den service som anges i 15 § 1 mom. får uppgå till högst 85 procent av klientens månadsinkomster efter att de avdrag som anges i 19 och 19a §§ har gjorts.

Om klienten omedelbart innan servicen inletts har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller samboförhållande och klientens inkomster är större än makens eller sambons inkomster, bestäms avgiften utgående från makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster. Avgiften får då vara högst 42,5 procent av makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster efter att de avdrag som anges i 19 och 19a §§ har gjorts. Om båda makarna eller samborna omfattas av långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård eller långvarig familjevård bestäms avgiften dock enligt vad som anges i 1 mom.

När kommunen eller kommunalförbundet bestämmer avgiften ska den se till att klienten till sitt förfogande har ett belopp för personligt bruk, som för klienter inom långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg ska vara minst 250 euro per månad, för klienter inom långvarig familjevård minst 167 euro per månad och för klienter i långvarig institutionsvård minst 150 euro per månad.

#### 18 §

*Inkomster som utgör grund för klientavgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Som i 16 § avsedda månadsinkomster beaktas klientens, och i de fall som anges i 16 § 2 mom. även makens eller sambons, fortlöpande eller årligen återkommande inkomster efter förskottsinnehållning och förskottsbetalning minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande och skattefria inkomster.

#### 19 §

*Avdrag från inkomsterna vid bestämmande av avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Innan avgiften för den service som anges i 15 § 1 mom. bestäms ska följande avdrag göras från klientens, och i de fall som anges i 16 § 2 mom., klientens och dennes makes eller sambos sammanräknade månadsinkomster:

- 1) underhållsbidrag som klienten ska betala samt andra motsvarande kostnader som motiveras av hans eller hennes faktiska familjeförhållanden
- 2) gottgörelse som förordnats av en skiftesman eller domstol enligt lagen om upplösning av sambos gemensamma hushåll (FFS 26/2011) som klienten ska betala
- 3) förmån som klienten ska betala i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller på livstid
- 4) grundavgift som ingår i en intressebevakares arvode och vars storlek bestäms med stöd av 44 § 5 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (FFS 442/1999), när en domstol eller förmyndarmyndigheten har förordnat en intressebevakare för klienten, samt fullmäktigens arvode enligt 22 § i lagen om intressebevakningsfullmakt (FFS 648/2007), dock högst till beloppet av den grundavgift som ingår i intressebevakarens arvode.

Med avvikelse från 1 mom. 1 punkten görs inte avdrag för underhållsbidrag om mottagaren av bidraget är make till klienten och makarna har levt i gemensamt hushåll omedelbart innan servicen inleddes.

Avdrag för klientens boendeutgifter före flytten görs enligt följande:

- 1) i fråga om ägarbostad de nödvändiga och skäligen kostnaderna för bostaden under de senaste sex månaderna,
- 2) hyran för en hyresbostad och övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet under hyresgästens uppsägningstid enligt 46 § i hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland,

AL B

3) det bruksvederlag för tre månader för en bostadsrättsbostad som avses i 32 § i lagen om bostadsrättsbostäder (FFS 393/2021) och övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet.

## 19a §

*Särskilda avdrag från inkomsterna vid långvarigt serviceboende med heldygnsvård och vid långvarig familjevård*

Utöver vad som föreskrivs i 19 § ska kommunen eller kommunalförbundet vid bestämmandet av storleken på månadsavgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård dra av skäligen boendeutgifter som föranleds av det långvariga serviceboendet med heldygnsvård från klientens, och i de fall som anges i 16 § 2 mom., klientens och dennes makes eller sambos sammanräknade månadsinkomster. Eventuella bostadsbidrag dras av från boendeutgifterna.

För klienter i långvarigt serviceboende med heldygnsvård och i långvarig familjevård görs avdrag för kostnader för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor om de är ersättningsgilla enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) och har skrivits ut av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994). Med utgångspunkt från den redovisning som klienten eller dennes företrädare lämnar räknas läkemedelskostnaderna av från klientens månadsinkomst, dock högst till beloppet av den årssjälvrisk som avses i 5 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen. Kostnaden för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor som inte är ersättningsgilla enligt sjukförsäkringslagen dras av efter ansökan av klienten eller klientens företrädare, om den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som har skrivit ut dem har bedömt att de är behövliga för klientens hälsa.

## 20 §

*Avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice*

Månadsavgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice bestäms utifrån antalet servicetimmarna som skrivits in i servicebeslutet, klientens betalningsförmåga och familjens storlek.

Månadsavgiften får uppgå till högst det belopp som betalningsprocenttalet enligt 4 mom. anger av de månadsinkomster som överskrider den i 3 mom. angivna inkomstgränsen.

Inkomstgränserna är följande:

Antal personer i familjen	Inkomstgräns i euro per månad
1	598
2	1 103
3	1 731
4	2 140
5	2 591
6	2 976

Om familjen består av fler än sex personer höjs inkomstgränsen med 363 euro för varje därpå följande familjemedlem.

Betalningsprocenttalen är följande:

Servicetimmar per månad	Betalningsprocenttal enligt familjens storlek					
	1	2	3	4	5	6 eller fler
4 eller färre	8,00	7,00	6,00	6,00	6,00	6,00
5	10,00	8,75	7,50	7,50	7,50	7,50
6	12,00	10,50	9,00	9,00	9,00	9,00
7	14,00	12,25	10,50	10,50	10,50	10,50
8	16,00	14,00	12,00	12,00	12,00	12,00
9	17,00	14,75	12,50	12,50	12,50	12,00
10	18,00	15,50	13,00	13,00	13,00	12,00
11	19,00	16,25	13,50	13,50	13,50	12,00
12	20,00	17,00	14,00	14,00	14,00	12,00
13	21,00	17,75	14,50	14,50	14,00	12,00
14	22,00	18,50	15,00	15,00	14,00	12,00
15	23,00	19,25	15,50	15,50	14,00	12,00
16	24,00	20,00	16,00	16,00	14,00	12,00
17	24,50	20,50	16,50	16,00	14,00	12,00
18	25,00	21,00	17,00	16,00	14,00	12,00
19	25,50	21,50	17,50	16,00	14,00	12,00
20	26,00	22,00	18,00	16,00	14,00	12,00
21	26,50	22,50	18,50	16,00	14,00	12,00
22	27,00	23,00	19,00	16,00	14,00	12,00
23	27,50	23,50	19,00	16,00	14,00	12,00
24	28,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
25	28,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
26	29,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
27	29,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
28	30,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
29	30,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
30	31,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
31	31,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
32	32,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
33	32,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
34	33,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
35	33,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
36	34,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
37	34,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
38 eller fler	35,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00

För tillfällig hemservice kan en skälig avgift tas ut som kommunen bestämmer.

#### 21 §

*Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice*

Som i 20 § avsedd månadsinkomst ska kommunen eller kommunalförbundet beakta klientens och klientens makes eller sambos fortlöpande eller

AL B

årligen återkommande skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster och skattefria inkomster minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande. Från inkomsterna ska de avdrag som anges i 19 § 1 mom. 1 och 3 punkten göras.

24 §

*Bestämmande och justering av avgift*

I fråga om avgifter som bestäms enligt betalningsförmågan fattar kommunen eller kommunalförbundet ett beslut som gäller tills vidare. Avgiften ska emellertid justeras på ansökan av klienten eller klientens företrädare eller på initiativ av kommunen eller kommunalförbundet om:

2) klientens eller dennes makes eller sambos rätt till avdrag enligt 19 eller 19a § har förändrats,

30 §

*Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller kommunalförbundet*

Kommunen eller kommunalförbundet har, trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag rätt att uppbära pension, livränta, underhållsbidrag, understöd och andra löpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar för den tid som en klient får serviceboende med heldygnsomsorg, service på en institution och familjevård som ordnas av kommunen eller kommunalförbundet. Kommunen eller kommunalförbundet kan använda dessa medel för att betala klientavgiften om klienten av någon anledning inte gör det, dock med beaktande av vad som föreskrivs om inkomsterna, ersättningarna och fordringarna någon annanstans i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

Kommunen eller kommunalförbundet får inte uppbära en så stor del av klientens inkomster, ersättningar eller fordringar att de minimibelopp för personligt bruk som anges i 16 § 3 mom. blir mindre än vad som anges i paragrafen.

33 §

*Indexjustering av belopp*

De eurobelopp som anges i 7, 9, 12, 13 och 14 §§ justeras första gången 2023 och därefter vartannat år utifrån förändringen i det konsumentprisindex för Åland som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum kalenderåret före justeringsåret. Beräkningen görs utifrån den förändring i konsumentprisindexet som ägt rum från oktober till oktober. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. De indexjusterade beloppen börjar tillämpas den 1 januari året efter justeringsåret. Landskapsregeringen fastställer de belopp som indexjusteras med det åländska konsumentprisindexet i november.

De eurobelopp som anges i 16 och 20 §§ justeras första gången 2023, med undantag för minimibeloppen för personligt bruk för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och för långvarig institutionsvård i 16 § som indexjusteras första gången 2025. Därefter justeras eurobeloppen vartannat år utifrån förändringen i arbetspensionsindexet enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006). Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft den 1 januari året efter justeringsåret. Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de

indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling senast två månader före ingången av det kalenderår från och med vilket de tillämpas.

---

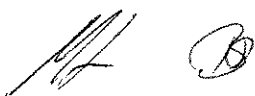
Denna lag träder i kraft

---

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Handwritten signature and initials in the bottom left corner.

## Parallelltext

- Parallelltext till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2022-2023



Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag  
**Förnyad klientavgiftslagstiftning**

Landskapsregeringens lagförslag nr x/200X-200X

**LANDSKAPSLAG**  
om ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården

I enlighet med lagtingets beslut  
**upphävs** 10, 11, 22 och 23 §§ i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården,

**ändras** 15 §, 16 §, rubriken till 18 § samt 18 § 1 mom., 19 §, 20 §, rubriken till 21 § samt 21 § 1 mom. 24 § 1 mom. 2 punkten, 30 § 1 och 3 mom. och 33 § samt **fogas** till 8 § en ny 8 punkt och till lagen en ny 19a § som följer:

Gällande lydelse

8 §

*Avgiftsfri socialservice*

Följande former av socialservice är avgiftsfria:

-----  
*Ny 8 punkt*

Föreslagen lydelse

8 §

*Avgiftsfri socialservice*

Följande former av socialservice är avgiftsfria:

-----  
8) Tjänster som kommunen eller kommunalförbundet ger en vårdbehövande under närståendevardarens ledighet enligt 4 § 1 mom. i lagen om stöd för närståendevard (FFS 937/2005), så som den tillämpas ge-nom 2g § i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård och som ersätter den vård och omsorg som närståendevardaren ger och tjänster som kommunen ger en klient under en anhörig eller närståendes ledighet enligt 28 § 1 mom. landskapslagen om socialvård.

10 §

*Tjänster under närståendevardares ledighet*

För tjänster som kommunen eller kommunalförbundet tillhandahåller en vårdbehövande under en närståendevardares lediga dagar enligt 4 § 1 mom. i lagen om stöd för närståendevard (FFS 937/2005), vilken gäller med stöd av landskapslag (1995:101) om tillämpning

*Paragrafen upphävs*



i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård och som ersätter den vård och omsorg som närstående vårdaren ger kan det bestämmas att den vårdbehövande ska betala en avgift på högst 11,60 euro per dag utan hinder av vad som bestäms någon annanstans i lag eller förordning om avgiftsbelopp.

På avgifter som tas ut för i 1 mom. avsedda tjänster tillämpas dock de bestämmelser i lag och förordning enligt vilka en tjänst helt eller delvis är avgiftsfri. Dessa avgifter ingår dock inte i avgiftstaket i enlighet med 9 §.

### 11 §

*Tjänster under ledighet för personer som vårdar en anhörig eller närstående*

Vad som i 10 § föreskrivs om avgift för tjänster under närståendevårdarens ledighet tillämpas också på den avgift som tas ut för de tjänster som ska ordnas under den i 28 § 1 mom. landskapslagen (2020:12) om socialvård avsedda ledigheten för personer som vårdar en anhörig eller närstående.

### 15 §

*Långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift enligt 16 § för **följande service:**

1) Familjevård som avses i 1a § 1 mom. i landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen och professionell familjevård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader från det att den inleds eller om servicen de facto har varat i minst tre månader (*långvarig familjevård*). Avgift får emellertid inte tas ut för familjevård som getts med stöd av barnskyddslagen, vilken gäller med stöd av landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen, specialomsorgslagen, vilken gäller med stöd av landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda eller handikappservice-lagen, vilken gäller med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp.

2) Socialservice dygnet runt som getts på en institution som avses i 22 § i

*Paragrafen upphävs*

### 15 §

*Långvarig service*

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift enligt 16 § för

1) familjevård enligt 1a § 1 mom. i landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen och professionell familjevård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader då den inleds eller **redan har pågått** i minst tre månader (*långvarig familjevård*)

2) **service** dygnet runt som getts på en institution enligt 22 § i landskapslagen om socialvård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader **då** den inleds eller **redan har pågått** i minst tre månader (*långvarig institutionsvård*)

3) **serviceboende med heldygnsomsorg** enligt 21 § 3 mom. och 4 mom. i landskapslagen om socialvård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader då den inleds eller redan har pågått i minst tre månader (*långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg*).

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift enligt 20 § för

landskapslagen om socialvård, om servicen beräknas pågå i minst tre månader från det att den inleds eller om servicen de facto har varat i minst tre månader (*långvarig institutionsvård*). Avgift får emellertid inte tas ut för rehabilitering som avses i 2 § 3 punkten i specialomsorgslagen, vilken gäller med stöd av landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda eller för institutionsvård som avses i 57 § i barnskyddslagen, vilken gäller med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

## 16 §

*Grunderna för avgifter som tas ut för långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en månadsavgift av klienter i långvarig institutionsvård och långvarig familjevård som bestäms enligt betalningsförmågan, om inte något annat bestäms i denna lag. Avgiften får uppgå till högst 85 procent av klientens månadsinkomster efter att avdrag enligt 19 § har gjorts. Avgiften får dock vara högst så stor att den som får långvarig institutionsvård månatligen till sitt förfogande har minst 112 euro och den som får långvarig familjevård månatligen till sitt förfogande har minst 167 euro.

Om den som är i långvarig institutionsvård och långvarig familjevård omedelbart innan institutionsvården och familjevården inletts har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller samboförhållande och klientens månadsinkomster är större än makens eller sambons månadsinkomster, bestäms avgiften på basis av makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster. Den avgift som tas ut hos en person i långvarig institutionsvård och långvarig familjevård kan uppgå till högst 42,5 procent av de på ovan nämnda grunder sammanräknade månadsinkomsterna. Den som får institutionsvård ska dock till sitt förfogande ha minst 112 euro i månaden och den som får familjevård ska till sitt förfogande ha minst 167 euro. Om båda de makar eller sambor som avses i detta moment är i långvarig institutionsvård och långvarig familjevård, bestäms avgiften dock enligt vad som anges i 1 mom.

hemservice enligt 19 § i landskapslagen om socialvård, om klienten får service minst en gång i veckan och servicen dessutom beräknas pågå i minst två månader då den inleds eller redan har pågått i minst två månader (*fortlöpande och regelbunden hemservice*).

Avgift för den service som anges i denna paragraf får inte tas ut om servicen är avgiftsfri enligt 8 §.

## 16 §

*Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Månadsavgiften för den service som anges i 15 § 1 mom. får uppgå till högst 85 procent av klientens månadsinkomster efter att de avdrag som anges i 19 och 19a §§ har gjorts.

Om klienten omedelbart innan servicen inletts har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller samboförhållande och klientens inkomster är större än makens eller sambons inkomster, bestäms avgiften utgående från makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster. Avgiften får då vara högst 42,5 procent av makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster efter att de avdrag som anges i 19 och 19a §§ har gjorts. Om båda makarna eller samborna omfattas av långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård eller långvarig familjevård bestäms avgiften dock enligt vad som anges i 1 mom.

När kommunen eller kommunalförbundet bestämmer avgiften ska den se till att klienten till sitt förfogande har ett belopp för personligt bruk, som för klienter inom långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg ska vara minst 250 euro per månad, för klienter inom långvarig familjevård minst 167 euro per månad och för klienter i långvarig institutionsvård minst 150 euro per månad.

## 18 §

*Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Såsom i 16 § avsedda månadsinkomster beaktas klientens fortlöpande eller årligen återkommande inkomster efter förskotts innehållning och förskottsbetalning minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande och skattefria inkomster **samt i 23 § avsedd kalkylerad inkomst av skog. Om avgiften bestäms i enlighet med 16 § 2 mom. på basis av klientens och makens eller sambons sammanräknade månadsinkomster, beaktas som månadsinkomst dessutom makens eller sambons motsvarande inkomster.**

## 18 §

*Inkomster som utgör grund för klientavgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Som i 16 § avsedda månadsinkomster beaktas klientens, **och i de fall som anges i 16 § 2 mom. även makens eller sambons**, fortlöpande eller årligen återkommande inkomster efter förskotts innehållning och förskottsbetalning minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande och skattefria inkomster.

## 19 §

*Avdrag från inkomsterna vid bestämmande av avgift för långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Innan den avgift som tas ut för långvarig institutionsvård och långvarig familjevård bestäms ska följande avdrag göras från en i 18 § 1 mom. avsedd persons månadsinkomster:

1) underhållsbidrag som personen ska betala samt andra motsvarande kostnader som motiveras av hans eller hennes faktiska familjeförhållanden

2) förmån som personen ska betala i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller på livstid.

Med avvikelse från 1 mom. 1 punkten avdras dock inte underhållsbidraget, om den som är mottagare av underhållsbidraget är make till den som betalar underhållsbidraget och makarna har levt i gemensamt hushåll omedelbart innan familjevården och institutionsvården inleddes.

## 19 §

*Avdrag från inkomsterna vid bestämmande av avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård*

Innan avgiften för den service som anges i 15 § 1 mom. bestäms ska följande avdrag göras från klientens, och i de fall som anges i 16 § 2 mom., klientens och dennes makes eller sambos sammanräknade månadsinkomster:

1) underhållsbidrag som klienten ska betala samt andra motsvarande kostnader som motiveras av hans eller hennes faktiska familjeförhållanden

2) gottgörelse som förordnats av en skiftesman eller domstol enligt lagen om upplösning av sambos gemensamma hushåll (FFS 26/2011) som klienten ska betala

3) förmån som klienten ska betala i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller på livstid

4) grundavgift som ingår i en intressebevakares arvode och vars storlek bestäms med stöd av 44 § 5 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (FFS 442/1999), när en domstol eller förmyndarmyndigheten har förordnat en intressebevakare för klienten, samt fullmäktigens arvode enligt 22 § i lagen om intressebevakningsfullmakt (FFS 648/2007), dock högst till beloppet av den

*ML* *B*

grundavgift som ingår i intressebevakarens arvode.

Med avvikelse från 1 mom. 1 punkten görs inte avdrag för underhållsbidrag om mottagaren av bidraget är make till klienten och makarna har levtt i gemensamt hushåll omedelbart innan servicen inleddes.

Avdrag för klientens boendeutgifter före flytten görs enligt följande:

1) i fråga om ägarbostad de nödvändiga och skäligen kostnaderna för bostaden under de senaste sex månaderna,

2) hyran för en hyresbostad och övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet under hyresgästens uppsägningstid enligt 46 § i hyreslag (1999:19) för landskapet Åland,

3) det bruksvederlag för tre månader för en bostadsrättsbostad som avses i 32 § i lagen om bostadsrättsbostäder (FFS 393/2021) och övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet.

*Ny paragraf*

19a §

*Särskilda avdrag från inkomsterna vid långvarigt serviceboende med heldygnsvård och vid långvarig familjevård*

Utöver vad som föreskrivs i 19 § ska kommunen eller kommunalförbundet vid bestämmandet av storleken på månadsavgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård dra av skäligen boendeutgifter som föranleds av det långvariga serviceboendet med heldygnsvård från klientens, och i de fall som anges i 16 § 2 mom., klientens och dennes makes eller sambos sammanräknade månadsinkomster. Eventuella bostadsbidrag dras av från boendeutgifterna.

För klienter i långvarigt serviceboende med heldygnsvård och i långvarig familjevård görs avdrag för kostnader för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor om de är ersättningsgilla enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) och har skrivits ut av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994). Med utgångspunkt från den redovisning som klienten eller dennes företrädare lämnar räknas läkemedelskostnaderna av från klientens

*ML* *Ⓟ*

## 20 §

*Avgift för hemservice*

För hemservice enligt 19 § i landskapslagen om socialvård kan en skälig månadsavgift tas ut som bestäms efter servicens art och omfattning, klientens betalningsförmåga och familjens storlek.

Månadsavgiften får uppgå till högst det belopp av de månadsinkomster som överskrider inkomstgränsen som nedan nämnda betalningsprocent anger.

Inkomstgränserna och betalningsprocenten är följande:

Antal personer	Inkomstgräns euro/månad	Betalningsprocent
1	598	35
2	1 103	22
3	1 731	18
4	2 140	15
5	2 591	13
6	2 976	11

Är antalet personer fler än sex höjs inkomstgränsen med 363 euro och betalningsprocenten sänks med 1 procentenhet för varje därpå följande person.

För tillfällig hemservice kan en skälig avgift tas ut som kommunen bestämmer.

månadsinkomst, dock högst till beloppet av den årssjälvrisk som avses i 5 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen. Kostnaden för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor som inte är ersättningsgilla enligt sjukförsäkringslagen dras av efter ansökan av klienten eller klientens företrädare, om den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som har skrivit ut dem har bedömt att de är behövliga för klientens hälsa.

## 20 §

*Avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice*

Månadsavgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice bestäms utifrån antalet servicetimmarna som skrivits in i servicebeslutet, klientens betalningsförmåga och familjens storlek.

Månadsavgiften får uppgå till högst det belopp som betalningsprocenttalet enligt 4 mom. anger av de månadsinkomster som överskrider den i 3 mom. angivna inkomstgränsen.

**Inkomstgränserna är följande:**

Antal personer i familjen	Inkomstgräns i euro per månad
1	598
2	1 103
3	1 731
4	2 140
5	2 591
6	2 976

Om familjen består av fler än sex personer höjs inkomstgränsen med 363 euro för varje därpå följande familjemedlem.

**Betalningsprocenttalen är följande:**

Betalningsprocenttal enligt familje				
1	2	3	4	
8,00	7,00	6,00	6,00	6
10,00	8,75	7,50	7,50	7
12,00	10,50	9,00	9,00	9
14,00	12,25	10,50	10,50	10
16,00	14,00	12,00	12,00	12
17,00	14,75	12,50	12,50	12
18,00	15,50	13,00	13,00	13
19,00	16,25	13,50	13,50	13
20,00	17,00	14,00	14,00	14

*AF* *B*

13	21,00	17,75	14,50	14,50	14,00	12,00
14	22,00	18,50	15,00	15,00	14,00	12,00
15	23,00	19,25	15,50	15,50	14,00	12,00
16	24,00	20,00	16,00	16,00	14,00	12,00
17	24,50	20,50	16,50	16,00	14,00	12,00
18	25,00	21,00	17,00	16,00	14,00	12,00
19	25,50	21,50	17,50	16,00	14,00	12,00
20	26,00	22,00	18,00	16,00	14,00	12,00
21	26,50	22,50	18,50	16,00	14,00	12,00
22	27,00	23,00	19,00	16,00	14,00	12,00
23	27,50	23,50	19,00	16,00	14,00	12,00
24	28,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
25	28,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
26	29,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
27	29,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
28	30,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
29	30,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
30	31,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
31	31,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
32	32,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
33	32,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
34	33,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
35	33,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
36	34,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
37	34,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
38 eller fler	35,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00

För tillfällig hemservice kan en skälig avgift tas ut som kommunen bestämmer.

## 21 §

*Inkomster som utgör grund för avgiften för hemservice*

Som i 20 § avsedd månadsinkomst ska kommunen eller kommunalförbundet beakta klientens och klientens makes eller sambos fortlöpande eller årligen återkommande skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster och skattefria inkomster minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande samt i 23 § avsedd kalkylerad inkomst av skog. Från inkomsterna ska det göras i 22 § avsedda avdrag.

## 21 §

*Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice*

Som i 20 § avsedd månadsinkomst ska kommunen eller kommunalförbundet beakta klientens och klientens makes eller sambos fortlöpande eller årligen återkommande skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster och skattefria inkomster minskat med kostnaderna för inkomstens förvärvande. Från inkomsterna ska de avdrag som anges i 19 § 1 mom. 1 och 3 punkten göras.

Paragrafen upphävs

*M* *B*

## 22 §

*Avdrag från inkomsterna som utgör grund för avgiften för hemservice*

Såsom avdrag från inkomsterna enligt 21 § ska betalda underhållsbidrag och andra motsvarande kostnader som orsakas av de faktiska familjeförhållandena beaktas samt förmån som ska betalas i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller livstid (syftning).

## 23 §

*Kalkylerad inkomst av skog*

Med kalkylerad inkomst av skog avses i denna lag den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (FFS 1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog per hektar multiplicerad med arealen skogsmark. Från detta belopp dras det av 10 procent samt räntorna från skogsbruket.

*Paragrafen upphävs*

## 24 §

*Bestämmande och justering av avgift*

I fråga om avgifter som bestäms enligt betalningsförmågan fattar kommunen eller kommunalförbundet ett beslut som gäller tills vidare. Avgiften ska emellertid justeras på ansökan av klienten eller klientens företrädare eller på initiativ av kommunen eller kommunalförbundet om:

2) klientens eller dennes makes eller sambos rätt till avdrag enligt 19 eller 22 §§ har förändrats,

## 24 §

*Bestämmande och justering av avgift*

I fråga om avgifter som bestäms enligt betalningsförmågan fattar kommunen eller kommunalförbundet ett beslut som gäller tills vidare. Avgiften ska emellertid justeras på ansökan av klienten eller klientens företrädare eller på initiativ av kommunen eller kommunalförbundet om:

2) klientens eller dennes makes eller sambos rätt till avdrag enligt 19 eller 19a § har förändrats,

## 30 §

*Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller kommunalförbundet*

Kommunen eller kommunalförbundet har, trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag rätt att uppbära pension, livränta, underhållsbidrag, understöd och andra löpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar för den tid som en klient får familjevård och service på en institution som ordnas av kommunen eller kommunalförbundet. Kommunen eller kommunalförbundet kan använda dessa medel för att ersätta en

## 30 §

*Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller kommunalförbundet*

Kommunen eller kommunalförbundet har, trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag rätt att uppbära pension, livränta, underhållsbidrag, understöd och andra löpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar för den tid som en klient får **serviceboende med heldygnsomsorg**, service på en institution **och familjevård** som ordnas av kommunen eller kommunalförbundet. Kommunen eller kommunalförbundet kan

avgift som bestämts för klienten om denna av någon anledning inte betalar avgiften, dock med beaktande av vad som föreskrivs om inkomsterna, ersättningarna och fordringarna någon annanstans i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

använda dessa medel för att **betala** klientavgiften om klienten av någon anledning inte **gör det**, dock med beaktande av vad som föreskrivs om inkomsterna, ersättningarna och fordringarna någon annanstans i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

-----  
 Om en kommun eller ett kommunalförbund uppbär inkomster, ersättningar eller fordringar som betalas ut till en klient, ska kommunen eller kommunalförbundet se till att klienten månatligen till sitt förfogande har ett belopp för personligt bruk, som för klienter inom familjevård och klienter som får service på institution är minst lika stort som det belopp som avses i 16 § 1 mom.

-----  
**Kommunen eller kommunalförbundet får inte uppbära en så stor del av klientens inkomster, ersättningar eller fordringar att de minimibelopp för personligt bruk som anges i 16 § 3 mom. blir mindre än vad som anges i paragrafen.**

### 33 §

#### *Indexjustering av belopp*

De eurobelopp som anges i 7, 9, 10, 12, 13 och 14 §§ justeras första gången 2023 och därefter vartannat år utifrån förändringen i det konsumentprisindex för Åland som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum kalenderåret före justeringsåret. Beräkningen görs utifrån den förändring i konsumentprisindexet som ägt rum från oktober till oktober. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. De indexjusterade beloppen börjar tillämpas den 1 januari året efter justeringsåret. Landskapsregeringen fastställer de belopp som indexjusteras med det åländska konsumentprisindexet i november.

De eurobelopp som anges i 16 och 20 §§ justeras första gången 2023 och därefter vartannat år utifrån förändringen i arbetspensionsindexet enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006). Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft den 1 januari året efter justeringsåret. Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling senast två månader före ingången av det kalenderår från och med vilket de tillämpas.

### 33 §

#### *Indexjustering av belopp*

De eurobelopp som anges i 7, 9, 12, 13 och 14 §§ justeras första gången 2023 och därefter vartannat år utifrån förändringen i det konsumentprisindex för Åland som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum kalenderåret före justeringsåret. Beräkningen görs utifrån den förändring i konsumentprisindexet som ägt rum från oktober till oktober. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. De indexjusterade beloppen börjar tillämpas den 1 januari året efter justeringsåret. Landskapsregeringen fastställer de belopp som indexjusteras med det åländska konsumentprisindexet i november.

De eurobelopp som anges i 16 och 20 §§ justeras första gången 2023, **med undantag för minimibeloppen för personligt bruk för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och för långvarig institutionsvård i 16 § som indexjusteras första gången 2025.** Därefter justeras eurobeloppen vartannat år utifrån förändringen i arbetspensionsindexet enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006). Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft den 1 januari året efter justeringsåret. Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling senast två månader före ingången av det kalenderår från och med vilket de tillämpas.



---

Denna lag träder i kraft

---

*M* *B*

---

Till Ålands lagting

## Förnyad klientavgiftslagstiftning

### Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att klientavgiftslagen ändras för att utjämna och lindra ekonomiska orättvisor i hur avgifter uppbärs på olika omsorgsnivåer och för att styra socialservicen från service på institution till service inom öppenvården, med fokus på tidiga insatser som hemservice.

Avsikten är att den föreslagna lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2024.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll .....	1
Allmän motivering .....	3
1. Bakgrund .....	3
2. Nuläge och problemställning .....	4
3. Landskapsregeringens mål med förslaget .....	5
4. Förslagets konsekvenser .....	5
4.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna .....	5
4.2 Konsekvenser för barn och jämställdheten mellan könen .....	8
5. Lagstiftningsbehörigheten .....	9
Detaljmotivering .....	9
Ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården .....	9
Lagtext .....	18
L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården .....	18
Parallelltext .....	24

*M* *D*

## Allmän motivering

### 1. Bakgrund

I regeringsprogrammet *Tillsammans för Åland* står det att klientavgiftslagen ska förnyas eller revideras för att utjämna och lindra ekonomiska orättvisor i hur avgifter uppbärs på olika omsorgsnivåer.

Ålands landskapsregering beslöt den 13 maj 2022 att utse en politisk referensgrupp, stödd av några sakkunniga tjänstemän, med uppdrag att ge politisk återkoppling i arbetet med förnyad klientavgiftslagstiftning. Den politiska referensgruppen slutförde sitt uppdrag den 1 mars 2023 och lämnade in sin slutrapport<sup>1</sup> till landskapsregeringen.

Den politiska referensgruppens uppdrag har baserats och byggt vidare på det arbete med klientavgiftslagstiftningen som inleddes år 2021 då landskapsregeringen tillsatte en arbetsgrupp med uppgift att se över och komma med förslag till ny eller reviderad klientavgiftslag. Arbetsgruppen slutförde sitt uppdrag och lämnade in sin slutrapport<sup>2</sup> 13.12.2021. Arbetsgruppen konstaterade att arbetet med att förnya klientavgiftslagstiftningen är komplext och omfattande, och därför bör ske i olika steg.

Den 1 januari 2023 trädde landskapslag (2022:91) om klientavgifter inom socialvården i kraft, steg 1 i arbetet med att förnya klientavgiftslagen. Klientavgiftslagen motsvarar i stort sett det rättsläge som gällde på Åland den sista december 2022. De viktigaste nyheterna i klientavgiftslagen var en sänkning av avgiftstaket från 683 till 300 euro och införande av det åländska konsumentprisindexet i stället för folkpensionsindex för indexjustering av de belopp som rör avgifter och avgiftstak. Dessutom gjordes mindre ändringar gällande beaktandet av vissa fortlöpande eller årligen återkommande inkomster som utgör grund för avgiften för hemservice, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård, möjlighet för kommunen eller kommunalförbundet att ta ut en avgift för oanvänd kortvarig vårdplats eller boendeserviceplats inom socialvården, förtydliganden och preciseringar kring kommunens och kommunalförbundets ansvar att ta ut avgift, avgiftsbeslut, fakturor och där tillhörande anvisning om rättelseyrkande, närmare bestämmelser om lyftande av banksekretessen samt om avgiftslättnad i förhållande till utkomststödet.

Arbetsgruppen lyfte dock även flera problem med rättsläget, det vill säga problem som inte åtgärdats genom antagandet av den nya klientavgiftslagen. Anledningen till att de större ändringarna inte behandlades i steg 1 var att tidsplanen var brådskande på grund av att rikets välfärdsområdesreform med stor påverkan på den åländska lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2023 och de frågor som därför lämnades till steg två kräver mera omfattande och tidskrävande analys och utredningar.

Referensgruppen har behandlat flera av de av arbetsgruppen lyfta problemområdena, och har även beaktat regeringsprogrammets skrivning om ökat stöd till närståendevårdare. I regeringsprogrammet nämns att en utredning ser över hur stödet kan ökas och hur närståendevårdarna kan ges möjligheter till mer flexibel avlastning.

Referensgruppens föreslagna ändringar i landskapslag om klientavgifter inom socialvården utgör steg 2 av arbetet med att förnya klientavgiftslagen. Referensgruppen har även, i sin slutrapport, lämnat ett medskick till kommande arbete med att förnya klientavgiftslagen (steg 3).

<sup>1</sup> <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/protocol/nr6-2023-enskild-S2.pdf>

<sup>2</sup> <https://www.regeringen.ax/sites/vwww.regeringen.ax/files/attachments/protocol/nr40-2021-enskild-s2.pdf>

## 2. Nuläge och problemställning

Klientavgifterna är problematiska med tanke på klienternas likabehandling och avgifternas skälighet. Det nuvarande rättsförhållandet är osäkert till vissa delar exempelvis eftersom avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, vilken berör relativt många klienter, inte är närmare reglerad i nuvarande klientavgiftslag. Även avgiften för hemservice upplevs som problematisk.

Avgiften för annan än tillfällig hemservice kan bli oskäligt hög för klienter, och i värsta fall leder det till att klienter väljer att inte ta emot servicen trots att de har behov av det. I vissa kommuner ingår vissa stödtjänster i avgiften för hemservice, men det finns stora variationer. Även tidsgränsen för när hemservice anses vara annan än tillfällig varierar, och riskerar bli otydlig eftersom lagen saknar en definition av "fortlöpande och regelbunden" hemservice, i relation till tillfällig hemservice.

Kommunerna har möjlighet att själva fastställa avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, dock utgående från 3 och 4 §§ i klientavgiftslagen. I 3 § stadgas att en avgift (serviceavgift) får tas ut av den som använder servicen, om inte något annat stadgas genom lag. Avgiften får uppbäras enligt användarens betalningsförmåga. I 4 § stadgas att den avgift som tas ut för servicen får vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen. Definitionen av vad som kan ingå i kommunernas kostnader för serviceproduktion upplevs dock som otydlig och varierar mellan kommunerna.

Eftersom avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg kan bestå av flera olika delar, kan helhetsavgiften bli oskäligt hög för klienten. Det finns även skillnader mellan kommunerna och kommunalförbunden både vad gäller storleken på avgifterna och på servicenivån. Det förekommer situationer där det är mera ekonomiskt fördelaktigt för klienten att välja institutionsvård i stället för boendeservice med heldygnsomsorg. Lagstiftningens syfte om tidiga och lätta serviceformer framför institutionsvård motverkas av att avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg kan bli oskäligt hög.

Det finns också en otydlighet när det gäller vilka inkomster som ska beaktas och vilka avdrag som ska göras från de inkomster som utgör grund för avgifter. Detta leder till en ojämlig avgiftsgrund, då vissa kommuner exempelvis inte räknar med vårdbidrag som inkomst vid fastställande av klientavgift inom boendeservice med heldygnsomsorg, medan andra kommuner gör det.

Avgiften för institutionsvård har ansetts vara för hög. I arbetet med steg 1 har lyfts att procentsatsen som avgiften för institutionsvård baserar sig på borde sänkas, samt att minimibeloppet för personligt bruk för institutionsvård borde höjas.

Avgiften för tjänster under närståendevårdarens ledighet och under tiden som andra personer som vårdar en anhörig eller närstående är ledig, har ansetts utgöra ett möjligt hinder för att ta ledighet. Det uppdrag som närståendevårdare och andra som vårdar en anhörig eller närstående har är väldigt viktigt, också med tanke på kostnadsutvecklingen inom den kommunala äldreomsorgen. Fler berörda personer borde ha möjlighet att ta ut ledighet, för att återhämta sig och bättre orka med sitt uppdrag. I den utredning om äldres roll i ekonomin på Åland, nu och i framtiden, som Åbo Akademi har utfört på uppdrag av landskapsregeringen framgår att kostnaderna för kommunal äldreomsorg samt kostnaderna för hälso- och sjukvårdstjänster till

äldre kommer att öka betydligt, utgående från nuvarande lagstiftning, organiseringsstruktur med mera<sup>3</sup>.

### 3. Landskapsregeringens mål med förslaget

De huvudsakliga målsättningarna handlar om att avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice och avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård ska vara skäligare för klienter samt att öka möjligheten till avlastning för närståendevårdare och andra personer som vårdar en anhörig eller närstående genom att föreslå slopad avgift för tjänster under närståendevårdarens ledighet och under ledighet för andra personer som vårdar en anhörig eller närstående. De tjänster som avses är de tjänster som kommunen eller kommunalförbundet tillhandahåller en vårdbehövande under en närståendevårdarens lediga dagar enligt 4 § 1 mom. i lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005), vilken gäller med stöd av landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård och som ersätter den vård och omsorg som närståendevårdaren ger samt de tjänster som ska ordnas under den i 28 § 1 mom. landskapslagen (2020:12) om socialvård avsedda ledigheten för personer som vårdar en anhörig eller närstående.

Syftet med de föreslagna ändringarna är att styra utvecklingen mot tidigare och förebyggande insatser, i enlighet med gällande socialvårdslagstiftning. Genom att få klienterna att ansöka om och ta emot hemservice i ett tidigare skede, kan behovet av service som är mer kostsam för kommunen förebyggas eller skjutas upp. De bestämmelser som föreslås gällande avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård och avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice kan ses som en styrning av att klienten får rätt service och vård på rätt nivå. Särskilt möjligheten till de avdrag som föreslås från inkomsten som ligger till grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård väntas ha en positiv inverkan på styrningen mot att klienter kan ta emot servicen när behov uppstår. Det är inte meningen att klientens ekonomiska situation får avgöra på vilken vårdnivå som servicen erhålls.

Genom skäligare avgifter för fortlöpande och regelbunden hemservice, långvarigt serviceboende med heldygnsvård och avgiftsfria tjänster under närståendevårdarens ledighet förväntas fler klienter ta emot servicen, vilket är till fördel för både klienten och kommunen. Genom att stärka servicen och tjänsterna inom öppenvården kan kommunernas kostnadsprognos beträffande äldres omsorg och vård stävjas och styrningen väntas ha en positiv samhällsekonomisk betydelse.

### 4. Förslagets konsekvenser

#### 4.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

##### 4.1.1 Avgiftsfri socialservice

I lagförslaget görs de tjänster som kommunen ska tillhandahålla en vårdbehövande under en närståendevårdarens respektive en anhörigs eller närståendes ledighet avgiftsfria. För dessa tjänster kan kommunen idag ta en avgift på högst 11:60 euro per dag enligt 10 och 11 §§.

Landskapsregeringen har under 2022 inhämtat uppgifter från kommunerna och kommunalförbundet Kommunernas socialtjänst (KST) gällande vilka avgifter som togs ut, alternativt skulle ha tagits ut, för tjänster under närståendevårdarens ledighet och under ledighet för andra personer som vårdar en anhörig eller närstående.

<sup>3</sup> <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/article/Utredning%20om%20%C3%A4ldres%20roll%20i%20ekonomin%202022.pdf>

Konsekvenserna för kommunerna och KST av slopad avgift för tjänster under närståendevårdares ledighet skulle, enligt kommunernas och KST egen beräkning, bli 13 595:80 euro eller 0,04 procent av de totala landskapsandelarna baserat på underlag för år 2021. Konsekvenserna för slopad avgift för tjänster under ledighet för andra personer som vårdar en anhörig eller närstående, skulle enligt kommunernas och KST egen beräkning, bli 0 euro. Varken kommunerna eller KST har under 2021 beviljat någon anhörig eller närstående utan avtal om närståendevård avlastning enligt socialvårdslagen. De ekonomiska konsekvenserna för kommunerna och KST av slopad avgift för tjänster under närståendevårdares och andra personer som vårdar en anhörig eller närståendes ledighet beräknas bli små. Det bör noteras att det faktum att det uppskattade beloppet för det kalkylerade inkomstbortfallet är så lågt delvis kan bero på bristande kunskap om lagstiftningen på detta område.

I och med att tjänsterna blir avgiftsfria förväntas efterfrågan på tjänsterna öka, vilket kan leda till en ökad kostnad för kommunerna. Landskapsregeringen bedömer dock att förslaget kommer att ha långsiktigt positiva ekonomiska effekter för kommunerna, i och med att kostnaden för stöd för närståendevård är lägre än exempelvis kostnaden för att producera och erbjuda boendeplats. Genom att stärka närståendevårdarnas mående samt motivation och förutsättningar för att orka med uppdraget, kan behovet av den kommunala service som är mer kostsam att producera förebyggas eller senareläggas. Den merkostnad som förslaget innebär, bör sättas i relation till att kommunernas kostnadsutveckling på sikt kan dämpas och förslaget kan på så sätt ses som en form av investering inför framtiden.

#### *4.1.2 Slopandet av kalkylerad inkomst av skog*

Enligt nuvarande klientavgiftslag beaktas inte inkomster av engångsnatur eller kalkylerade inkomster, med undantag för kalkylerade inkomster av skog. Genom att 23 § om kalkylerad inkomst för skog upphävs kommer inte längre kalkylerad inkomst av skog att beaktas som inkomst när klientavgiften baserad på klientens betalningsförmåga räknas ut. Ingen av de kommuner och kommunalförbund som tillfrågades i januari 2023 beaktar dock kalkylerad inkomst av skog när avgifterna fastställs, vilket innebär att det beräknade inkomstbortfallet för de berörda kommunerna och kommunalförbunden blir 0 euro. Förslaget har alltså ingen inverkan på kommunernas ekonomi.

#### *4.1.3 Avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice*

Det är svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av lagförslaget då det bland annat finns skillnader mellan hur kommuner och kommunalförbund i nuläget definierar tillfällig hemservice i relation till fortlöpande och regelbunden hemservice. Exempelvis drar KST i nuläget gränsen för "vanlig" hemservice vid 3 månader, i jämförelse med föreslagen tidsgräns om 2 månader för regelbunden och fortlöpande hemservice. Dessutom tillämpar kommunerna och KST olika avgiftsgrunder och avgiftskategorier vilket gör att avgifterna för hemservice varierar avsevärt. För att jämföra ut skillnaderna mellan kommunerna föreslår landskapsregeringen att avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice tas ut enligt antal servicetimmars per månad med beaktandet av klientens behov och betalningsförmåga samt familjens storlek. Det huvudsakliga målet är att se till att avgifterna för fortlöpande och regelbunden hemservice bättre motsvarar antalet servicetimmars än för närvarande.

I den politiska referensgruppens slutrapport<sup>4</sup> finns en beräkning som tydliggör skillnaden mellan nuvarande hemserviceavgift och den föreslagna

<sup>4</sup> <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/protocol/nr6-2023-enskild-S2.pdf>

hemserviceavgiften med Mariehamn som exempelkommun. Den största skillnaden mellan nuvarande och förslaget avgiftssystem för hemserviceavgiften gäller de personer som bara är i behov av ett fåtal servicetimmars per månad som genom den föreslagna ändringen får en lägre avgift för hemservicen. Klienter med ett behov av 15 servicetimmars per månad skulle i medeltal få avgiften sänkt med ungefär 8 procent. För personer som har ett omfattande hemservicebehov märks ingen skillnad i avgiften mellan nuvarande och förslaget system.

En grov uppskattning baserad på en liknande lagändring i riket av avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice pekar på en minskning i avgiftsintäkter för kommunerna på Åland med ca 55 000 euro på årsbasis. Lagändringen i riket har också lett till att avgifterna blev skälligare och det var vanligare med minskade avgifter bland låginkomsttagare och med höjda avgifter bland höginkomsttagare. Kommunerna har naturligtvis även i fortsättningen möjlighet att fastställa en lägre avgift än den högsta avgiftssatsen som föreslås i klientavgiftslagen.

#### *4.1.4 Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsvård*

I klientavgiftslagen saknas bestämmelser om avgiften för serviceboende med heldygnsvård, både kortvarig och långvarig service. Dock har majoriteten av kommunerna fastställt avgift för serviceformen, vilket framgår av kommunernas avgiftstaxor. Avgiften består vanligen av hyra, serviceavgift (ofta i praktiken en hemserviceavgift) måltidskostnad samt eventuell grundavgift (ett fast belopp per månad). Den enda begränsningen finns i klientavgiftslagens 4 § som anger att avgiften högst får motsvara kostnaden för serviceproduktionen. Det är svårt att på ett tillförlitligt sätt bedöma hur det avgiftssystem för långvarigt serviceboende med heldygnsvård som föreslås påverkar kommunernas avgiftsintäkter. En beräkning har gjorts för ett urval tänkta klienter inom långvarigt serviceboende med heldygnsvård i Mariehamn, Sund och Föglö. Denna finns i referensgruppens slutrapport.

De föreslagna bestämmelserna kommer troligen att öka kostnaderna för kommunerna, dock med variation mellan kommunerna beroende av vilken avgift kommunerna tar ut i nuläget och beroende av vad avgiften omfattar. Ändringen beräknas exempelvis få större ekonomisk konsekvens för Föglö än för Mariehamn eftersom Föglö varken tillämpar avdrag från avgiften eller tillämpar ett minimibelopp för personligt bruk för klienterna inom serviceboende med heldygnsvård. Föglös hyresnivå för klienter inom serviceboende med heldygnsvård är relativt hög.

De föreslagna avdragen från de inkomster som beaktas när avgiften fastställs innebär en relativt stor ändring, vilket kan påverka kommunernas avgiftsintäkter. Det faktum att klienter under en viss tid kan dra av faktiska boendekostnader före flytt till långvarigt serviceboende med heldygnsvård och läkemedelskostnader förväntas innebära något minskade avgiftsintäkter för kommunerna, beroende på vilka avdrag kommunerna gör i nuläget. Av de kommuner som ingår i modellberäkningarna är Mariehamns stads nuvarande avgiftssystem för serviceboende med heldygnsvård mest likt det föreslagna avgiftssystemet.

#### *4.1.5 Avgift för långvarig institutionsvård*

Ändringen gäller storleken på det belopp en klient minst ska ha till sitt förfogande efter att avgifterna är betalda. Det lagstadgade minimibeloppet föreslås höjas från 112 euro per månad till 150 euro per månad. Denna lagändring kommer endast att beröra någon enstaka procent av alla klienter som utnyttjar servicen så inkomstbortfallet kommer att bli marginellt för KST och de kommuner som i dag tillämpar minimibeloppet 112 euro per månad.



Bestämmelserna om avdrag kan få små konsekvenser för kommunernas ekonomi. Tre nya avdrag från de inkomster som beaktas när avgiften för långvarig institutionsvård fastställs införs. Avdragen gäller klientens faktiska boendeutgifter före förflyttning till långvarig institutionsvård, förordnad gottgörelse enligt lagen om upplösning av sambos gemensamma hushåll (FFS 26/2011) som han eller hon ska betala i pengar samt avdrag för den grundavgift som ingår i intressebevakarens arvode och för fullmäktigens arvode enligt lagen om intressebevakningsfullmakt (FFS 648/2007), dock högst till samma belopp som intressebevakarens grundavgift.

Närmare uppgifter om vilka boendeformer och boendeutgifter berörda klienter har i nuläget saknas. I och med detta går det inte att uppskatta avdragets inverkan. Både Oasen och Mariehamns stad, som har majoriteten av klienter inom långvarig institutionsvård, beaktar dock redan nu avdrag för vissa boendekostnader för tre månader.

Med tanke på att storleken på arvodet för en intressebevakare är beroende av vad intressebevakarens uppdrag omfattar samt av huvudmannens inkomst och förmögenhet och att statistik över antalet klienter med intressebevakare inom långvarig institutionsvård saknas så går det inte att uppskatta avdragets inverkan här heller.

#### *4.1.6 Avgift för långvarig familjevård*

Ändringen som berör avgiften för långvarig familjevård gäller samma avdrag som för klienter i långvarig institutionsvård. Avdrag ska även göras för klientens kostnader för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor.

Antalet klienter som berörs av de föreslagna ändringarna är ytterst få och de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna av föreslagna ändringar gällande avgiften för långvarig familjevård blir marginella.

## **4.2 Konsekvenser för barn och jämställdheten mellan könen**

Ändringen av avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice och den slopade avgiften för tjänster under närståendevårdares ledighet och ledighet för andra personer som vårdar en anhörig eller närstående kan ha en indirekt inverkan för barn. Slopade avgifter för de tjänster som ordnas för den vårdbehövande under tiden för ledigheten är ett sätt att sänka tröskeln att ta ut ledigheten. Exempelvis för föräldrar som vårdar barn med funktionsnedsättning är möjligheten till avlastning viktig, och innebär en fördel för barnet i och med att föräldrarnas möjlighet att orka med sitt uppdrag på ett bra sätt stärks.

De föreslagna ändringarna gällande avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsvård, avgiften för långvarig institutionsvård och avgiften för tjänster under närståendevårdares ledighet och under den tid som andra personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga bedöms i viss grad ha olika påverkan för kvinnor och män. En tydlig skillnad mellan könen är att en större del av de äldre kvinnorna bor på olika boenden medan männen i högre grad får närståendevård. Ändringarna gällande avgiften för långvarig institutionsvård berör i högre grad kvinnor än män. Nästan 70 procent av klienterna inom boendeservice för äldre är kvinnor. Om könsfördelningen antas vara densamma om endast serviceboende med heldygnsvård avses, är det främst äldre kvinnor med låg inkomst som gynnas av de föreslagna ändringarna. Även klienternas make eller sambo gynnas genom en något stärkt ekonomisk möjlighet att bo kvar i det egna hemmet.

De föreslagna ändringar gällande avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice kan ha olika inverkan för kvinnor och för män. Det saknas dock statistik gällande könsfördelningen bland klienter som erhåller hemservice.

## 5. Lagstiftningsbehörigheten

Åland har lagstiftningsbehörighet på området socialvård enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen samt i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter enligt 1 punkten.

## Detaljmotivering

### Ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården

8 § *Avgiftsfri socialservice*. Till paragrafen fogas en ny punkt 8 enligt vilken avgiftsfri socialservice även omfattar tjänster som kommunen eller kommunalförbundet erbjuder en vårdbehövande under en närstående vårdarens lediga dagar och som ersätter den vård och omsorg som närstående vårdaren ger. Med tjänster som ersätter närstående vårdarens vård och omsorg avses den del av servicen till den vårdbehövande som bara vilar på närstående vårdarens ansvar.

En närstående vårdare som oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag har rätt till minst fem dygn ledig tid per månad. Under närstående vårdarens ledighet ska kommunen sörja för att vården av den vårdbehövande ordnas på ett ändamålsenligt sätt. I vård- och serviceplanen som ska göras upp tillsammans med den vårdbehövande och närstående vårdaren ska det framgå hur vården ordnas under vårdarens ledighet.

Även anhöriga och närstående som är närstående vårdare enligt 3 § i närstående vårdarlagen men som inte har ingått avtal om närståendevård, har enligt 28 § 1 mom. socialvårdslagen rätt till viss ledighet. Kommunen ska sörja för att vården av den vårdbehövande ordnas på ett ändamålsenligt sätt under ledigheten. Även dessa tjänster omfattas av avgiftsfri socialservice.

15 § *Långvarig service*. Paragrafen anger vilken typ av service som kommunen eller kommunalförbundet får ta ut en avgift baserad på klientens betalningsförmåga för. Kommunen eller kommunalförbundet kan fatta beslut om att inte ta ut någon avgift för långvarig service men gör den det ska avgiften baseras på klientens betalningsförmåga. I den gällande bestämmelsen anges att en avgift enligt lagens 16 § kan tas ut för en person i långvarig institutionsvård och i långvarig familjevård. Bestämmelsen utvidgas vad gäller vissa andra tjänster där en avgift för långvarig eller fortlöpande och regelbunden service som bestäms enligt inkomsterna kan tas ut för dem.

Till 1 mom. fogas en ny punkt som anger att kommunen eller kommunalförbundet även får ta ut den här typen av avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsoomsorg. Bestämmelsen avser serviceboende med heldygnsoomsorg i 21 § 3 och 4 mom. i socialvårdslagen. I den gällande klientavgiftslagen saknas närmare bestämmelser om avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsoomsorg. I praktiken har avgiften kunnat variera i kommunerna och kommunalförbund. Avgiften baseras i nuläget på kommunerna och kommunalförbundens egna fastställda avgiftsgrunder och består vanligen av hyra, serviceavgift (ofta i praktiken hemserviceavgift), måltidskostnader samt eventuell grundavgift (ett fast belopp per månad). Den enda begränsningen som kommunerna omfattas av, är att kommunen högst kan ta ut en avgift som motsvarar kostnaden för serviceproduktionen. Vissa kommuner har ett fastställt minimibelopp för personligt bruk. Genom ändringen tas närmare bestämmelse om avgiftsuttaget för långvarigt serviceboende med heldygnsoomsorg in i klientavgiftslagen.

Till bestämmelsen fogas även ett 2 mom. som ger en kommun eller kommunalförbund rätt att ta ut en avgift baserad på klientens betalningsförmåga för fortlöpande och regelbunden hemservice. Hur avgiften räknas ut anges i 20 §. Avgift får tas ut för hemservice enligt 19 § i socialvårdslagen, om

*ML* *BP*

klienten får service minst en gång i veckan och servicen dessutom beräknas pågå i minst två månader från det att den inleddes eller om servicen de facto har varat i minst två månader. I 20 § anges i nuläget inte när hemservicen är fortlöpande och regelbunden och kriterierna har varierat i kommuner och kommunalförbund.

I den gällande paragrafen finns bestämmelser om viss typ av service som ska vara avgiftsfri. Dessa bestämmelser har tagits bort från denna paragraf eftersom de omfattas av 8 §. En hänvisning till 8 § görs i 3 mom. Någon ändring i sak är alltså inte avsedd. Avgift enligt lagens 15 och 16 §§ får inte heller i fortsättningen tas ut för familjevård som getts med stöd av barnskyddslagen, specialomsorgslagen eller handikappservicelagen. Detsamma gäller rehabilitering som avses i 2 § 3 punkten i specialomsorgslagen som getts på institution eller för institutionsvård som avses i 57 § i barnskyddslagen.

*16 § Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård.* Paragrafen motsvarar gällande bestämmelse men rubriken har ändrats så att det framgår att paragrafen även omfattar långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg. I bestämmelsen föreslås även ändring av minibeloppet för personligt bruk vid långvarig institutionsvård samt att ett särskilt avdrag från inkomsterna ska tas i beaktande när kommunen och kommunalförbund bestämmer avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård.

Vilka serviceformer som omfattas framgår genom en hänvisning i paragrafen till 15 § 1 mom. Det gäller alltså både långvarig familjevård, långvarig institutionsvård och långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg. Månadsavgiften får uppgå till högst 85 procent av klientens månadsinkomster efter vissa avdrag. Ett nytt särskilt avdrag enligt 19 a § ska göras från inkomsterna när avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård bestäms.

I 2 mom. görs mindre språkliga ändringar.

Ett nytt 3 mom. fogas till bestämmelsen. Momentet omfattar de månatliga belopp för personligt bruk som kommunen och kommunalförbund ska se till att klienten minst har kvar till sitt förfogande vid bestämmande av avgiften vid långvarig institutionsvård, långvarig familjevård samt vid långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg. Det nuvarande minibeloppet 112 euro per månad vid långvarig institutionsvård höjs till 150 euro per månad. Utgående från kommande indexjustering år 2023, om hypotetiskt 9 procent, så skulle beloppet uppgå till cirka 122 euro per månad från och med 1 januari 2024. Höjningen till 150 euro skulle således innebära en extra höjning om 28 euro per månad från och med 1 januari 2024. Minibeloppet för personligt bruk på 167 euro per månad vid långvarig familjevård lämnas oförändrad. Utgående från kommande indexjustering år 2023, på hypotetiskt 9 procent, så skulle minimibeloppet vid långvarig familjevård uppgå till cirka 182 euro per månad från och med 1 januari 2024.

Det månatliga belopp för personligt bruk som kommunen och kommunalförbund ska se till att klienten minst har till sitt förfogande vid bestämmande av avgiften vid långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg föreslås till 250 euro per månad (totalt 3 000 euro per år). Minimibeloppet vid långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg föreslås högre än i jämförelse med långvarig institutionsvård eftersom klienten själv måste bekosta vissa utgiftsposter som ingår i klientavgiften vid långvarig institutionsvård. Dessa kostnader kan till exempel omfatta avgifter för tjänster inom hälso- och sjukvården inklusive tandvård samt självriskandel för läkemedelskostnader. Beloppet för personligt bruk ska även omfatta till exempel självriskandelar för färdtjänster, kläder, telefonkostnader och andra eventuella kostnader som inte ingår i servicen. Med utgångspunkt att långvarigt serviceboende med

haldygnsomsorg till största delen omfattar klienter som är 75 år och äldre, så skulle Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) högkostnadsskydd på 250 euro per kalenderår omfatta majoriteten av de som erhåller långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg. Personer med beskattningsbar inkomst under 14 000 euro i senast fastställda statsbeskattning skulle dock omfattas av högkostnadsskyddet på 125 euro per kalenderår. ÅHS högkostnadsskydd omfattar tandvårdskostnader för dem som omfattas av den offentliga tandvården, i detta fall de patientgrupper som är prioriterade av medicinska och sociala skäl. I övriga fall omfattas klienterna av kostnader för privat tandvård. Läke-medelskostnader för klienter vid långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg behandlas i 19a §.

Kommunerna kan alltid besluta om ett högre belopp för personligt bruk än det lagstadgade minimibeloppet. Oasen boende- och vårdcenter har till exempel ett fastställt minimibelopp för personligt bruk på 150 euro per månad vid långvarig institutionsvård, medan Mariehamns stad och Kommunernas socialtjänst (KST) tillämpar lagens minimibelopp på 112 euro per månad.

18 § *Inkomster som utgör grund för klientavgiften för långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård.* Rubriken ändras så att det framgår att paragrafen även omfattar långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg. Detta framgår även av hänvisningen till 16 §. I 1 mom. föreslås även en ändring så att hänvisningen till 23 § om kalkylerad inkomst av skog, stryks. Detta eftersom hela paragraf 23 upphävs. Detta innebär att kalkylerad inkomst av skog i fortsättningen inte ska beaktas som grund för avgiften för långvarig institutionsvård, långvarig familjevård eller långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg.

19 § *Avdrag från inkomsterna vid bestämmande av avgift för långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård.* Rubriken ändras för att omfatta långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg. I paragrafen föreslås även en teknisk ändring samt att det läggs till vissa nya avdrag från inkomsterna.

I stället för att ange vilka serviceformer som omfattas av paragrafens bestämmelse hänvisas till 15 § 1 mom. där serviceformerna är uppräknade. På det här sättet omfattas nu även långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg.

I 1 mom. 2 punkten införs ett nytt avdrag. Om klienten betalar en tidigare sambo gottgörelse enligt lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll (FFS 26/2011) ska avdrag göras för det. Avdraget ska göras innan den avgift som tas ut för långvarigt serviceboende med haldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård bestäms. Nuvarande punkt 2 föreslås bli ny punkt 3, till sitt innehåll oförändrad.

Till 1 mom. fogas en ny punkt 4 med ett nytt avdrag. Har klienten en intressebevakare kan den grundavgift som ingår i intressebevakarens arvode dras av från klientens inkomster. En förutsättning är att intressebevakaren har förordnats av en domstol eller av förmyndarmyndigheten. Även en fullmäktigens arvode enligt 22 § i lagen om intressebevakningsfullmakt (FFS 648/2007) ska dras av, dock högst till beloppet av den grundavgift som ingår i intressebevakarens arvode. I den gällande klientavgiftslagstiftningen föreskrivs det inte om beaktande av kostnaderna för intressebevakningen när avgiften bestäms. Detta kan anses vara en brist, eftersom en person som står under intressebevakning inte själv kan påverka uppkomsten av intressebevakningskostnader. I statsrådets förordning om storleken på intressebevakarens arvode (FFS 696/2012) finns uppgifter om intressebevakarens arvode som delas upp i en årlig grundavgift och tilläggsavgifter. Grundavgiften kan beaktas enligt en utredning som lämnas av klienten eller intressebevakaren.

En intressebevakare kan på basis av huvudmannens inkomster och förmögenhet ha rätt till ett tilläggsarvode som är större än grundarvodets del. Tilläggsarvodet beaktas inte som avdrag till den del det överstiger grundarvodets del. Syftet med att begränsa avdraget till grundarvodet är att undvika eventuella styreffekter som kan uppstå när arvodet tas ut, om hela arvodet beaktas som avdrag vid fastställandet av avgiften. Dessutom kan det antas att klienten i princip också har bättre förutsättningar att betala tilläggsarvode på grund av sin ekonomiska situation, om det på basis av inkomst och förmögenhet bestäms att tilläggsarvodet är större än grundavgiften för arvodet. Kommunen ska dock på basis av prövning från fall till fall lindra klientavgiften, om klientens eller hans eller hennes familjs totalekonomiska situation så kräver. I sådana fall ska kommunen också beakta intressebevakningskostnaderna som en del av bedömningen av klientens totalekonomiska situation och betalningsförmåga.

Enligt 1 § i lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007) kan en person med hjälp av en intressebevakningsfullmakt i förväg ordna skötseln av sina angelägenheter för den händelse att han eller hon senare på grund av till exempel sjukdom eller försvagat hälsotillstånd förlorar förmågan att sköta sina angelägenheter. Även om intressebevakningsfullmakten är en privaträttslig fullmakt är dess syfte detsamma som intressebevakning enligt lagen om förmyndarverksamhet. Användningen av intressebevakningsfullmakt stöder fullmaktsgivarens självbestämmanderätt och påverkar antalet huvudmän för allmänna intressebevakare och de resurser som behövs för förmyndarmyndighetens tillsyn. Det är motiverat att de klienter som har förberett sig för en försämring av sin funktionsförmåga genom att upprätta en intressebevakningsfullmakt när det gäller avdrag från inkomsterna ska jämföras med de klienter som har förordnats intressebevakning.

I 1 mom. 4 punkten anges som nämnts att som avdrag beaktas även fullmäktigens arvode enligt 22 § i lagen om intressebevakningsfullmakt, dock högst till ett belopp som motsvarar den ovan avsedda grundavgiften för intressebevakarens arvode. Det finns inga närmare bestämmelser om beloppet av intressebevakningsfullmäktigens arvode, utan fullmaktsgivaren kan meddela föreskrifter om fullmäktigens arvode i fullmakten och i anvisningarna och parterna kan också komma överens om arvodet sinsemellan. Om arvodet inte har fastställts eller avtalats, har fullmäktigen enligt 22 § i lagen om intressebevakningsfullmakt rätt att av fullmaktsgivarens medel få ett arvode som är skäligt i förhållande till uppdragets art och omfattning. I den föreslagna 4 punkten beaktas dock högst det arvode som en intressebevakare skulle ha rätt till i en motsvarande situation som avdrag. Såsom beskrivs ovan beror grundavgiften för intressebevakarens arvode på huvudmannens inkomster och förmögenhet. Fullmäktigens arvode kan beaktas på grundval av en utredning från klienten eller intressebevakningsfullmäktigen.

I 2 mom. föreslås endast några språkliga förtydliganden.

Ett nytt 3 mom. fogas till bestämmelsen och gäller avdrag för klientens faktiska boendekostnader före flytt till långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård eller långvarig familjevård. Syftet med bestämmelsen är att ge klienten tillräckligt med tid att ordna boendesituationen när han eller hon har fått en plats i en boendeserviceenhet, på en institution eller en långvarig familjevårdsplats och klienten annars skulle orsakas utgifter både för sin gamla bostad och för den nya vårdplatsen.

Boendeutgifterna dras av från de inkomster som ligger till grund för fastställandet av avgiften och beror på vilken typ av boende klienten kommer ifrån. Om klienten äger sin bostad görs avdrag enligt 3 mom. 1 punkten. Då görs avdrag för de nödvändiga och skäliga kostnaderna som klienten haft för de senaste sex månaderna. Som nödvändiga utgifter för ägarbostad kan åtminstone beaktas fastighetsskatter och skäliga uppvärmningskostnader för

fastigheten, driftsvederlag för bostadsaktier och obligatoriska hemförsäkringar för fastigheter eller bostäder.

Hyr klienten bostaden anges i 3 mom. 2 punkten att avdrag ska göras för hyran för hyresbostaden och övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet under uppsägningstiden för hyresgästen som anges i 46 § i hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland. Som övriga nödvändiga kostnader för en hyresbostad eller en bostadsrättsbostad räknas åtminstone den obligatoriska hemförsäkringen. Som avdrag beaktas klientens andel av utgifterna.

I 3 mom. 3 punkten anges vilka avdrag som klienten har rätt att göra om han eller hon kommer från en bostadsrätt. Avdrag görs då för det bruksvederlag klienten betalat för tre månader samt övriga nödvändiga och skäligen kostnader för boendet. Som avdrag beaktas klientens andel av utgifterna.

Från inkomsterna dras endast de faktiska boendeutgifterna av vilket betyder att kostnaderna för boendet dras inte av om klienten de facto inte orsakas boendeutgifter. Om klienten till exempel får sin ägarbostad såld två månader efter det att det långvariga serviceboendet med heldygnssomsorg inleddes, skulle i regel endast kostnaderna för två månader beaktas som avdrag.

19 a § *Särskilda avdrag från inkomsterna vid långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg och vid långvarig familjevård.* En ny bestämmelse fogas till lagen vilken omfattar särskilda avdrag från klientens inkomster vid långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg och långvarig familjevård. Dessa avdrag ska göras utöver de avdrag som anges i 19 §.

Kommuner och kommunalförbund ska, utöver vad som föreskrivs i 19 §, vid bestämmandet av storleken på den avgift som tas ut för långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg, enligt föreslagen 19a § 1 mom. dra av skäligen boendeutgifter som föranleds av långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg från de inkomster som ligger till grund för avgiften. Bostadsbidrag ska dras av från boendeutgifterna. I serviceboende med heldygnssomsorg är klienten i öppen vård och betalar i regel själv sitt boende. De skäligen boendeutgifterna för serviceboende med heldygnssomsorg beaktas som avdrag vid bestämmandet av klientavgiften. Om en klient i långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg betalar hyran direkt till hyresvärden, ska som avdrag vid bestämmandet av klientavgiften beaktas skäligen boendeutgifter. När kriterierna enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014), vilken tillämpas på Åland genom landskapslag (2015:4) om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (FFS 571/2007) samt landskapslagen (2006:17) om studiestöd uppfylls är de klienter som omfattas av serviceboende med heldygnssomsorg berättigade till bostadsbidrag, som ska dras av från boendeutgifterna. Boendeutgifterna ska dras av från de inkomster som utgör grund för bestämmandet av avgiften innan det minimibelopp som klienten ska ha till förfogande för personligt bruk beräknas.

Som boendeutgifter avdras skäligen hyra och andra nödvändiga boendeutgifter som åtminstone innefattar de utgifter för el och vatten som betalas separat. Syftet med beaktandet av boendeutgifterna är att trygga klientens boende. I regel är det de faktiska beloppen av boendeutgifterna som ska beaktas. Vid bedömningen av skäligheten är det dock också möjligt att beakta den allmänna kostnadsnivån i området. När boendeutgifterna beaktas ska man alltid beakta helheten av de kostnader som långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg föranleder samt vilka faktiska möjligheter klienten har att välja ett sådant ställe för serviceboendet som motsvarar hans eller hennes behov och betalningsförmåga. Vid bedömningen av boendeutgifternas skälighet ska således även klientens servicebehov och ekonomi som helhet beaktas.

Av rapporten Äldres roll i ekonomin på Åland framgår att de äldre och deras läkemedelskostnader spelar en stor roll i äldres ekonomi. Generellt

*ML* *BB*

ökar läkemedelskostnaderna och ersättningarna per person ju äldre personen är. År 2021 uppgick nettokostnaden för 75 år och äldre till i genomsnitt 320 euro per år. Folkpensionsanstaltens (FPA) årssjälvrisk år 2023 för läkemedel är 592,16 euro vilken omfattar en initialsjälvrisk om 50 euro per kalenderår. Under resten av året betalar klienten en självrisk på 2,50 euro för varje ersättningsgillt läkemedel.

I 2 mom. föreslås ett avdrag för läkemedelskostnader när avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård fastställs. Serviceboendet med heldygnsomsorg är öppen vård och innefattar inga läkemedel, utan klienten måste själv bekosta dem. Klienten är dock berättigad till ersättning för läkemedel enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004). Inte heller kostnadsersättningen för familjevårdare inbegriper läkemedel utan en klient inom långvarig familjevård betalar dem själv av sitt minimibelopp för personligt bruk. Därför föreslås det att sådana läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor som har skaffats på ordination av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och som klienten har rätt att få ersättning för enligt sjukförsäkringslagen ska beaktas som avdrag från inkomsterna vid bestämmandet av klientavgiften. Utifrån en utredning av klienten eller klientens företrädare dras läkemedelskostnaderna av från de inkomster som utgör grund för bestämmandet av avgiften enligt klientens läkemedelskostnader, dock högst till beloppet av den årssjälvrisk som avses i 5 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen.

Även då en klient eller en klients företrädare lämnar en fritt formulerad ansökan bör kommunen som avdrag beakta kostnader även för andra läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor än sådana som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen, till den del en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har bedömt att de behövs med tanke på personens hälsa. I praktiken förutsätts det att klienten i sin ansökan bifogar ett utlåtande av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller någon annan utredning om att läkemedlet, näringspreparatet eller bassalvan behövs med tanke på klientens hälsa.

Läkemedelsutgifter ska beaktas som avdrag från de inkomster som utgör grund för bestämmandet av avgiften före beräkningen av minimibeloppet för personligt bruk. När beslutet om avgiften fattas kan läkemedelskostnaderna beaktas på basis av de faktiska eller uppskattade kostnaderna på så sätt att de fördelas på perioder vid bestämmandet av avgiften. På så sätt behöver det inte fattas ett nytt beslut om avgiften varje månad, utan läkemedelsavdraget kan beaktas även vid ett beslut som gäller tills vidare. Om klientens läkemedelskostnader förändras väsentligt, ska läkemedelskostnaderna i beslutet om avgiften dock justeras enligt en utredning från klienten eller klientens företrädare med stöd av lagens 24 §.

Utöver dessa avdrag kan klienten även dra av alla sjukdomskostnader i kommunalbeskattningen. Sjukdomskostnader är till exempel kostnad för vård på sjukhus, läkarbesök, tandvård, apoteksinköp med momssats 10 %, fysioterapi med läkarremiss, glasögon och linser, medicinsk fotvård. Övriga sjukdomsrelaterade kostnader enligt behovsprövning och ordination av läkare. Kostnaderna är inte avdragbara till den del de ersätts av FPA, försäkring eller dylik. Sjukdomskostnader omfattar även kostnader för effektiviserat serviceboende samt institutionsvård. Institutionsvård eller effektiviserat serviceboende kan dras av till 25 % (resterande del utgör levnadskostnader) enligt beslut av Ålands förvaltningsdomstol (81/2008).

20 § *Avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice*. Det föreslås att rubriken ändras till *Avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice*. I nuvarande bestämmelse föreskrivs om avgift för hemservice. I och med förslagen 15 § 2 mom. om fortlöpande och regelbunden hemservice föreslås 20 § ändras så att den omfattar månadsavgift för fortlöpande och

regelbunden hemservice. Avgiften föreslås grunda sig på antalet servicetimmor som skrivits in i servicebeslutet, klientens betalningsförmåga och familjens storlek. Avgiften bestäms per kalendermånad.

Avgiften bestäms enligt de inkomster som anges i 21 § med beaktande av avdragen i 19 § 1 mom. Om en klient lever i äktenskap eller samboförhållande ska makens eller sambons inkomster räknas ihop vid bestämmandet av avgiften.

Om servicen inleds eller upphör i mitten av månaden, ska en avgift tas ut för de dagar då klienten har fått service. I lagens 25 § föreskrivs om hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften. Om antalet servicetimmor varierar från månad till månad får kommunen använda ett betalningsprocenttal som motsvarar det genomsnittliga antalet servicetimmor. Servicetimmorna räknas i hela timmar och avrundas till närmaste hela timme uppåt eller neråt. Med servicetimme avses en timme som en yrkesutbildad person inom socialvården använder för sådana tjänster som skrivits in i klientplanen. I servicebeslutet antecknas antalet servicetimmor efter klientens servicebehov. Om servicebehovet förändras fattas det ett nytt servicebeslut och avgiften justeras. Detta framgår av 24 §.

Med hemservice avses enligt 19 § socialvårdslagen, att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och fostran av barn, uträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet. Det vill säga, i den inkomstbaserade månadsavgiften ingår således även utöver vård och omsorg sådana i klientplanen avsedda tjänster som tillhandahålls fortlöpande och regelbundet och som har ett nära samband med omsorgen och vården. Sådana tjänster kan till exempel vara att bistå klienten vid klädvård, bad, måltider i hemmet och hjälp i skötsel av barns uppfostran. Utanför hemmet kan det bestå av att personen får stöd för att uträtta ärenden. Stöd för uträttande av ärenden kan även omfatta stöd för skötseln av ärenden via webben, med begränsningar för användningen av nätkoder i banktjänster. Om städning i hemmet innefattar normal skötsel av den dagliga städningen av hemmet i samband med ett vanligt hembesök, ska den ingå i omsorgen och således vara en del av den månatliga serviceavgiften.

Det kan fortsättningsvis tas ut en separat avgift för stödtjänster som till exempel klädvård, bad och bastu som sker någon annanstans än i klientens hem, måltidsservice och verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan utanför klientens hem. För säkerhetstjänster som till exempel trygghetstelefon får fortsättningsvis även tas ut en särskild avgift.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om avgiftens maximibelopp. Månadsavgiften föreslås få uppgå till högst det belopp som betalningsprocenttalet enligt 5 mom. anger av de månadsinkomster som överskrider den i 3 mom. föreslagna angivna inkomstgränsen.

I 3 mom. anges inkomstgränserna vilka föreslås oförändrade i jämförelse med nuvarande bestämmelse. Inkomstgränserna kommer dock att indexjusteras första gången 2023 i enlighet med 33 § 2 mom.

I 4 mom. finns en tabell med avgiftssatser som bestäms enligt antalet servicetimmor. Avgiftssatserna står i proportion till familjens storlek på så sätt att satserna sjunker om familjen växer. Om antalet personer i familjen är större än sex, fortsätter avgiftssatsen dock inte att sjunka.

När det gäller de första fyra timmarna är avgiftssatsen således inte beroende av antalet servicetimmor. Produktionen av en service är i allmänhet förknippad med vissa fasta kostnader som är lika stora oberoende av antalet servicetimmor. Därför är det ändamålsenligt att det för de första servicetimmorna kan tas ut en avgift som inte direkt beror på antalet servicetimmor. För den del som överstiger fyra timmar ska antalet servicetimmor inverka direkt på avgiftssatsen.

M  
BP



Servicetimmarna och avgiftssatserna delas in i fyra olika timklasser. I en familj med en person tas det för de första fyra timmarna ut en avgift som oberoende av timantalet uppgår till 8 procent av de inkomster som överstiger inkomstgränsen. För de följande fyra timmarna, 5–8 timmar, tas det ut 2 procent per servicetimme. För de följande åtta timmarna, 9–16 timmar, tas det ut 1 procent per servicetimme. När timantalet överstiger 16 timmar tas det ut 0,5 procent per servicetimme. Den högsta avgiftssatsen för ett hushåll med en person är 35 procent av de månadsinkomster som överstiger inkomstgränsen, vilket motsvarar nuläget.

Enligt samma princip bestäms också avgiftssatserna för familjer med två eller flera personer, men dock på så sätt att avgiftssatserna är lägre än för hushåll med en person. I en familj med två personer tas det för de första fyra timmarna ut en avgift som oberoende av timantalet uppgår till 7 procent av de inkomster som överstiger inkomstgränsen. För de följande fyra timmarna, 5–8 timmar, tas det ut 1,75 procent per servicetimme. För de följande åtta timmarna, 9–16 timmar, tas det ut 0,75 procent per servicetimme. När timantalet överstiger 16 timmar tas det ut 0,5 procent per servicetimme. Den högsta avgiftssatsen för familjer med två personer är 24 procent av de månadsinkomster som överstiger inkomstgränsen. Den högsta avgiftssatsen stiger något från nuvarande 22 procent.

Hos familjer med tre eller flera personer tas det för de första fyra timmarna ut en avgift som oberoende av timantalet uppgår till 6 procent av de inkomster som överstiger inkomstgränsen. För de följande fyra timmarna, 5–8 timmar, tas det ut 1,5 procent per servicetimme och för de timmar som överstiger åtta timmar 0,5 procent per servicetimme.

De högsta avgiftssatserna är beroende av familjestorleken. Den högsta avgiftssatsen för en familj med tre personer är 19 procent av de månadsinkomster som överstiger inkomstgränsen, medan den för närvarande är 18 procent. Den högsta avgiftssatsen för en familj med fyra personer är 16 procent, medan den för närvarande är 15 procent. Den högsta avgiftssatsen för familjer med fem personer är 14 procent, medan den för närvarande är 13 procent. Den högsta avgiftssatsen för familjer med sex eller fler personer är 12 procent, medan den för närvarande är 11 procent.

Kommunen får till exempel hos en ensamboende klient som får fortgående och regelbunden hemservice tre timmar i månaden ta ut en avgift som är högst åtta procent av de månadsinkomster som överskrider inkomstgränsen. Om klientens bruttoinkomster är 1 500 euro i månaden och han eller hon inte har poster som ska dras av från inkomsterna, blir maxavgiften 72 euro i månaden. (Från bruttoinkomsterna på 1 500 euro dras inkomstgränsen för ensamboende på 598 euro av (2023 års belopp), varav 902 euro återstår. 8 procent av 902 blir avrundat 72 euro). Om samma klient får service 15 timmar i månaden är klientavgiften högst 207,50 euro i månaden ( $1\,500 - 598 = 902$ . 23 procent av 902 blir 207,50). Utgående från en indexjustering på hypotetiska 9 procent så skulle motsvarande månadsavgifter uppgå till cirka 68 euro i det första exemplet och 195 euro i det andra exemplet från 2024.

Klientavgiften för makar ska bestämmas på basis av makarnas sammanlagda inkomster. Om båda makarna får service fattas separata servicebeslut för dem i enlighet med deras individuella servicebehov. Vid bestämmandet av avgiften räknas makarnas inkomster och servicetimmarna ihop och makarna påförs en gemensam avgift. Beslutet om klientavgiften ska ges till bägge makarna. När avgiften bestäms ska inkomstgränsen och avgiftssatserna motsvara de som gäller för en familj med två personer. Om endast den ena maken får service bestäms avgiften på basis av dennes servicetimmarna men makarnas sammanräknade inkomster.

Familjer som får hemservice för barnfamiljer som stöd inom barnskyddets öppenvård ska inte heller i fortsättningen betala för servicen i enlighet med lagens 8 §. Om en person eller familjs försörjning eller

ML B

underhållsskyldighet äventyras till följd av att avgiften tas ut, ska kommunen nedsätta eller efterskänka avgiften i enlighet med 27 §.

Bestämmelsens 6 mom. om att kommunen kan ta ut en skälig avgift för tillfällig hemservice behålls oförändrad. Det vill säga, kommunen kan även i fortsättningen bestämma avgiften för tillfällig hemservice, med utgångspunkt i att den anses skälig.

21 § *Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice.* Rubriken ändras till inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice. Förtydligandet sammanhänger med ändringar i 20 § vilken i fortsättningen tillämpas för avgift för fortlöpande och regelbunden hemservice.

I 1 mom. har hänvisningen till 23 § om kalkylerad inkomst av skog strukits i och med att 23 § upphävs. Kalkylerad inkomst av skog utgör således inte en grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice. De avdrag som får göras från de inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice är desamma som de avdrag som enligt 19 § 1 mom. 1 och 3 punkten får göras av klienter i långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig institutionsvård och långvarig familjevård. I gällande lag hänvisas det till avdrag enligt 22 § men eftersom samma avdrag nämns i 19 § 1 mom. har 22 § upphävts och hänvisningen ändrats från 22 § till 19 § 1 mom. 1 och 3 punkten.

24 § *Bestämmande och justering av avgift.* Till 24 § 1 mom. 2 punkten fogas en hänvisning till 19a §. I och med detta ska avgiften även justeras, om avdrag som anges i 19a § har förändrats. Hänvisningen till 22 § har tagits bort eftersom 22 § har upphävts och de avdrag som fanns i 22 § även nämns i 19 §.

30 § *Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller kommunalförbundet.* Gällande 30 § gäller kommunen eller kommunalförbundets rätt att ta ut och lyfta pensioner, livräntor, underhållsbidrag, understöd eller andra fortlöpande eller engångsbelopp av inkomster, ersättningar eller fordringar för den tid som klienten vårdas på institution eller i familjevård. Bestämmelsen är avsedd för sådana situationer där klienten av någon anledning inte betalar den klientavgift som påförts honom eller henne. Till bestämmelsens 1 mom. fogas serviceformen serviceboende med heldygnsomsorg. Till övriga delar motsvarar momentet de gällande bestämmelserna.

3 mom. handlar om att klienten till sitt förfogande ska ha ett månatligt belopp för personligt bruk som är minst lika stort som det belopp som avses i 16 § 3 mom., om kommunen uppbär inkomster, ersättningar eller fordringar som betalas ut till klienten. Detta gäller för alla serviceformer som anges i paragrafen.

33 § *Indexjustering av belopp.* Hänvisningen till 10 § i 1 mom. stryks eftersom 10 § upphävs. I 2 mom. anges att minimibeloppen för personligt bruk för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och för långvarig institutionsvård i 16 § ska indexjusteras först 2025.